Bull. Slov. Bot. Spoločn., Bratislava, 21: 59-62, 1999

Nová lokalita *Agrimonia procera* Wallr. na Slovensku

New locality of *Agrimonia procera* Wallr. in Slovakia

STANISLAV DAVID

Ústav krajinnej ekológie SAV, pobočka Nitra, Akademická 2, 949 01 Nitra

Information on the occurrence of *Agrimonia procera* Wallr. in SW Slovakia (the Hronská pahorkatina Hills) is given. Second locality on the territory of Slovakia is presented.

Řepík vonný (*Agrimonia procera* Wallr. – repík voňavý) je ekologicky a morfologicky málo proměnlivá vytrvalá bylina mohutného vzrůstu. Dorůstá do výšky až 200 cm. Druh je nápadný oděním z dlouhých krycích chlupů a krátkých, hustě žláznatých chlupů. Přetrhovaně lichozpeřené listy jsou u *A. procera* na rubní i lícní straně zelené. Podobný druh *Agrimonia eupatoria* má lícní stranu listu tmavě zelenou, rubní strana je šedo až běloplstnatá. Podrobný popis uvádí Skalický (1995) a Skalický & Šípošová (1992).

Druh je rozšířen od Pyrenejského poloostrova a Anglie po Ukrajinu. Na severu zasahuje jeho areál do jižní Skandinávie, na jihovýchodě do severního Turecka (Skalický l. c.). Biotopem taxonu *Agrimonia procera* jsou lesní lemy, okraje cest, hráze rybníků na hlinitých, hlubších a živinami bohatých ale nevápnitých půdách. Těžištěm výskytu jsou ale druhově bohaté lesní lemy společenstvev svazu *Trifolion medii* Th. Müller 1961 od nížin do podhůří (Skalický l. c.).

V České republice byl řepík vonný poprvé sbírán Čelakovským v roce 1879 (Polívka 1900). V současnosti je známých asi 50 lokalit výskytu, včetně několika lokalit zplanění z kultury. Pro předpokládaný výskyt řepíku vonného na jihozápadě Slovenska jsou významné Skalickým (1995) uváděné lokality v okolí Hodonína a Bzence. Důležitý je i výskyt na Moravském poli v Rakousku (Skalický & Šípošová 1992). Spontánní výskyt se proto předpokládal na Záhoří. Zde byl druh nalezen při floristickém průzkumu povodí Rudavy (Stanová & Grulich 1993), vlevo cesty Malacky – Studienka směrem k osadě Holbičky. Biotopem je lemové společenstvo slatinné olšiny.

Uváděné starší nálezy řepíku vonného na Slovensku nebyly revizí herbářového materiálu pro Flóru Slovenska potvrzené (Skalický & Šípošová 1992). Mnohé v literatuře uváděné údaje (Dostál 1950) byly později označené za

mylné (Dostál 1989). Patří mezi ně i publikovaný výskyt *A. procera* ut *A. odorata* Mill. z Burdy (Švestka 1937). Zpracovaleté rodu *Agrimonia* pro Flóru Slovenska označili tento údaj za pochybný (Skalický & Šípošová 1992). Některé indície (velikost rostlin, stanovištní podmínky) však potvrzují možnost výskytu *A. procera* na Burdě. F. Švestka charakterizuje *A. procera* jako exempláře velmi statného vzrůstu, hojné v křovinách temene Kováčovských kopců nad Dunajem. Stanoviště popisuje jako živinami bohaté a vlhké vlivem blízkého toku Dunaje. Rostliny byly hojně sbírané (i do pytlů) pro léčivý účinek a F. Švestka upozorňuje na možný zánik *A. procera* na lokalitě. Záměna s druhem *A. eupatoria* je u zkušeného floristy F. Švestky málo pravděpodobná. Mnohé botanické exkurze uskutečnil v 30. letech s V. Kristem, kustódem herbáře Masarykovy univerzity v Brně. V herbáři F. Švestky deponovaném v Regionálním muzeu v Mikulově se položka řepíku vonného z Burdy nenachází. Podle informace M. Rigasové (Regionální muzeum v Mikulově, ústní sdělení) jsou zde deponované položky *A. procera* sbírané F. Švestkou z okolí Mikulova.

Nová lokalita *A. procera*

Výskyt *A. procera* jsem zjistil u obce Nevidzany na severním břehu vodní nádrže v podrostu meliorační výsadby *Populus ×canadensis* (stáří 30 let). Roste od hráze podél čerpací stanice (na závlahy) směrem k přítokové části v úseku asi 200 m. Je to druhá známa lokalita výskytu *A. procera* na Slovensku (obr. 1). Herbářový doklad je uložen v SAV a u autora příspěvku. Nomenklatura cévnatých rostlin je podle Marholda (1998).

Floristické poměry stanoviště dokumentuje následující zápis:

Pannonicum:

6. Podunajská nížina: Hronská pahorkatina, 7776/a, Nevidzany, vodní nádrž, severní břeh, JV exp., sklon 10°, 170 m n. m., plocha 5×5 m, E_3 – 80%, E_2 – 10%, E_1 – 80%, E_0 – 0%, 14. 8. 1998, S. David, (kartografické souřadnice lokality: x – 4306748, y – 5353331)

E_3: *Populus* × *canadensis* 3, *Salix fragilis* 2;

E_2: *Cerasus avium* +, *Crataegus monogyna* +, *Frangula alnus* +, *Prunus spinosa* +;

E_1: *Ajuga reptans* 3, *Humulus lupulus* 3, ***Agrimonia procera*** **2**, *Calystegia sepium* 2, *Eupatorium cannabinum* 2, *Geranium robertianum* 2, *Carex acutiformis* 1, *Carex hirta* 1, *Cirsium arvense* 1, *Dactylis polygama* 1, *Galium aparine* 1, *Glechoma hederacea* 1, *Lysimachia vulgaris* 1, *Poa angustifolia* 1, *Scrophularia umbrosa* 1, *Sonchus palustris* 1, *Urtica dioica* 1, *Angelica sylvestris* +, *Alopecurus pratensis* +, *Cirsium canum* +, *Cucubalus baccifer* +, *Equisetum arvense* +, *Galium album* +, *Geum urbanum* +, *Phragmites australis* +, *Quercus cerris* +, *Rosa* sp. +, *Rubus caesius* +, *Torilis japonica* +.

V podrostu mimo plochy jsme dále zaznamenali např.: *Alnus glutinosa*, *Bidens frondosa*, *Deschampsia caespitosa*, *Epilobium hirsutum*, *Chenopodium polyspermum*, *Iris pseudacorus*, *Lycopus europaeus*, *Lythrum salicaria*, *Negundo aceroides*, *Picris hieracioides* subsp. *hieracioides*, *Rumex maritimus*, *Sambucus nigra*, *Solanum dulcamara*, *Stachys palustris*, *Valeriana officinalis*, *Viburnum opulus*.

Největší šířka břehového porostu s výskytem *A. procera* je do 50 m, břehový porost přechází do orné půdy. Podél břehu vede chodník, používaný rybáři a myslivci, kteří by mohli řepík vonný na lokalitu zavléci. Pěstování v kultuře v blízkých obcích jsem však nezjistil. Jedinci řepíku jsou vitální, nejvyšší dosahují vzrůstu do 164 cm. Na lokalitě se vyskytují i ekosozologicky významné druhy *Sonchus palustris* a *Scrophularia umbrosa*.

Poděkování: Příspěvek je dílčím výsledkem řešení grantové úlohy 95/5305/460 „Biotopy pre zachovanie genofondu a biodiverzity" (mapování biotopů).

Literatura

Dostál J., 1950: Květena ČSR a ilustrovaný klíč k určení všech cévnatých rostlin, na území Československa planě rostoucích nebo běžně pěstovaných. Přírodovědecké nakladatelství, Praha.

Dostál J., 1989: Nová květena ČSSR 1. Academia, Praha.

Marhold K. (ed.), 1998: Papraďorasty a semenné rastliny. pp. 333-687. In: Marhold K. & Hindák F. (eds), Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, Bratislava.

Polívka F., 1900: Názorná květena zemí koruny české II. Promberger, Olomouc.

Skalický V., 1995: *Agrimonia* L. – řepík. pp. 233-238. - In: Slavík B. (ed.), Květena České republiky 4. Academia, Praha.

Skalický V. & Šípošová H., 1992: *Agrimonia* L. – repík. pp. 90-96. - In: Bertová L. (ed.), Flóra Slovenska IV/3. Veda, Bratislava.

Stanová V. & Grulich V., 1993: Floristicko–fytogeografická charakteristika alúvia Rudavy. - Biológia, Bratislava, 48: 407-410.

Švestka F., 1937: Různé zprávy (4 údaje o výskytě cévnatých rostlin bez názvu). Příroda (9-10): 307.

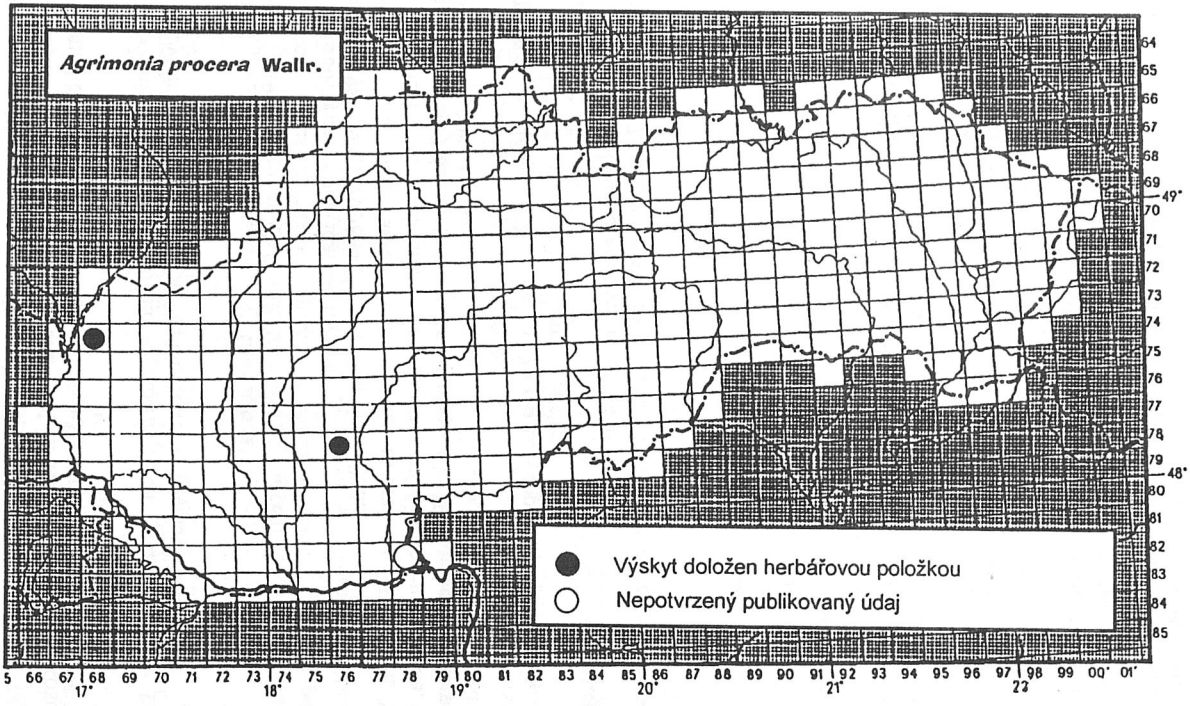

Obr.1. Rozšíření *Agrimonia procera* na Slovensku
Distribution of *Agrimonia procera* in Slovakia (● herbarium specimens, ○ not confirmed published data)